І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса
Редакції і Адміністрації:
'Svoboda', 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 228. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, TUESDAY, NOVEMBER 26, 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, ВІВТОРОК, 26-го ЛИСТОПАДА 1957 No. 228. VOL. LXIV.

ПОЧИНАЄТЬСЯ СЛІДСТВО В СЕНАТІ В СПРАВІ КЕРОВАНИХ РАКЕТ

РЕСПУБЛІКАНЦІ ТВЕРДЯТЬ, ЩО СПІЗНЕННЯ НАСТАЛО ВНАСЛІДОК ЗАНЕДБАННЯ КОЛИШНЬОГО ПРЕЗИДЕНТА ТРУМАНА

Вашингтон. — Сенатська Підкомісія Готовости почала в понеділок 25 листопада слідство в справі продукції керованих ракет в цій країні. Це слідство має відбутися в дусі „двопартійности", хоч республіканці почали протиофензиву і твердять, що ЗДА спізнилися з продукцією керованих ракет внаслідок того, що цю справу занедбав колишній президент Гаррі С. Труман Спочатку відбудеться відкрите переслухання, а після того воно буте відбуватися за закритими дверми. Мають зізнавати „батько водневої бомби" науковець д-р Едвард Теллер, секретар оборони, Г. МекЕлрой, директор Центральної Розвідчої Агенції Аллен В. Доллес і члени збройних сил, які цікавляться продукцією керованих ракет. Після того відбудеться дальше переслухання в цій справі між 13 і 17-им грудня цього року. Д-р Теллер вже говорив на цю тему в телевізії і сказав, що „ЗДА в ділянці продукції керованих ракет програли більшу битву як у Перл Гарборі", дозволивши СССР випередити себе в продукції керованих ракет і в випущенні штучного сателіта Землі. Представники підкомісії заявили, що підчас переслухання не будуть шукати „жертвенного козла", тільки схочуть пізнати правду, щоб можна було направити те, що досі було зле в цій ділянці. Обидві партії стараються скинути одна на одну вину за спізнення в продукції керованих ракет. — Два впливові сенатори республіканець Стайлес Бріджес і демократ Джан Стенніс домагаються більшої координації в продукції керованих ракет. Сенатор Бріджес заявив, що йому не є ясні статус і влада д-ра Джеймса Р. Кілліяна, якого недавно президент Айзенгавер найменував на свого дорадника в ділянці науки й технології, Бріджес твердить, що не є належно визначена і влада Вільяма А. Голейдея, який є *директором програми* керованих ракет в Пентагоні. І сенатор Бріджес і сенатор Стенніс заявили, що вони бажали б, щоб був один керівник, який дбав би про повну координацію в продукції керованої зброї. Обидва сенатори є членами Сенатської Підкомісії Підготови, яка веде переслухання про стан оборони країни. Цю комісію очолює сенатор Линдон Джансон. Одночасно з урядових кол повідомляють, що СССР досі випродукував малу кількість далекосяжних ракет, бо він заянятий випробовуванням ракет, із середнім засягом, головним чином на віддаль 800 миль, якими комуністи могли б загрожувати західньо - европейським державам.

Летунство вистрелило штучні „метеори" в міжпланетні простори

Бедфорд, Массачусетс. — Команда летунства повідомилала 22-го листопада, що вдалося вистрелити в міжплянетні простори малі штучні „метеори". В цьому повідомленні стверджується, що найменше два такі „метеори" вилетіли поза обсяг притягання землі і полетіли в міжплянетарні простори. Це значить, що людині по раз перший в нашій історії вдалося випустити предмет в міжплянетарні простори. Але на основі цього осягу не можна робити висновків про можливість лету людини в міжпланетні простори, бо ті штучні „метеори" є замалі, щоб можна було думати про людські лети на їх подобу. Але представник летунства, фізик Моріс Дюбін заявив, що „штучні метеори" дадуть людині цінні відомості про вітри, температуру і густоту повітря в міжплянетних просторах. Можливо, що вистрелені штучні метеори полетять аж до сонця, яке має найбільшу притягаючу силу в соняшній системі, і яке є віддалене від землі 93 мільйони миль. Припускають, що штучні метеори летіли зі швидкістю 40,000 миль на годину.

Протиатомові бомбовища мали б коштувати 20 більйонів долярів

Вашингтон. — Окремий Комітет, який мав обміркувати забезпечення цивільного населення проти ворожого летунського нападу, склав звіт Крайовій Раді Безпеки і Урядові Оборонної Мобілізації, в якому запроєктував побудувати протиатомові бомбосховища коштом 20-ох більйонів долярів. Та гадають, що немає вигляду, щоб уряд старався здійснювати той проєкт, хоч президент Айзенгавер мав на думці проєкт цього Комітету, коли в своїй промові в Оклагома Ситі 14-го листопада говорив про те, що в майбутньому „треба буде значно збільшити" видатки на оборону. Цей Комітет очолює колишній президент фундації Форда Г. Гейтер, а його членами є колишні високі урядовці, які тепер займають відповідальні становища в промислі країни. Згідно з проєктом Комітету ті бомбосховища мали б охороняти населення не проти самої ворожої атаки, тільки проти радіяції, яка виникне після ворожого налету. Ворожий налет може бути такий несподіваний і швидкий, що не буде часу, щоб населення могло скористати з бомбосховищ під час ворожого налету.

ПОЛІТИЧНА І ДИРЕКЦІЙНА РАДИ УКК ВІДБУЛИ СВОЇ ЗБОРИ

ПРОФ. М. ЧУБАТОГО ЗВІЛЬНЕНО З ОБОВ'ЯЗКІВ РЕДАКТОРА „УКРАЇНСЬКОГО КВАРТАЛЬНИКА"

Ню Йорк. — Минулої суботи, 23-го листопада, Політична і Дирекційна Ради Українського Конгресового Комітету відбули тут свої звичайні збори, під час яких розглянено і вирішено ряд актуальних проблем, між якими було й рішення звільнити негайно проф. Миколу Чубатого з обов'язків редактора англомовного органу УККА „Українського Квартальника" Це рішення винесла Дирекційна Рада більшістю 24 голосів проти трьох, приймаючи в цій справі рекомендацію Екзекутиви УКК, винесену на нарадах попер. дня більшістю 9 гол. проти 2. Екзекутива з черги діяла на рекомендацію Редакційної Колегії та Комісії публікацій і інформацій. Причиною цієї акції був довший конфлікт між дотеперішнім редактором „Українського Квартальника" та поодинокими органами УКК, зокрема, Редакційною Колегією і Комісією публікацій, що проявився також і на сторінках самого „Українського Квартальника" публікацією двох заяв більшости членів Редакційної Колегії. Остаточне звільнення проф. М. Чубатого з обов'язків редактора „Квартальника" переріши́в лист проф. Чубатого до „Достойного Нікіти Сергійовича" Хрущова, висланий з кінцем минулого року та опісля опублікований без відома і згоди Редакційної Колегії чи будь-якого іншого органу УКК в попередньому (за червень) випуску „Українського Квартальника", що викликало гостру критику, як з боку УКК, так і загалу суспільства. Дирекційна Рада рівночасно доручила Екзекутиві УКК поробити відповідні тимчасові заходи для продовжування видання „Українського Квартальника", аж до остаточного вирішення цієї справи на чергових зборах Дирекційної Ради.

Збори Дирекційної Ради, якими проводили на переміну голова проф. Л. Добрянський та президент Д. Галичин, були попереджені зборами Політичної Ради, якими проводив її екзекутивний директор адв. Ст. Ярема та на яких заслухано дві доповіді: д-ра В. Шандора про акцію УКК і ПАУК на терені Об'єднаних Націй і доповідь проф Добрянського на тему „політики чистих рук". Головною тезою доповіді проф. Добрянського було твердження, що ані внутрі Совєтського Союзу, ані в міжнародній політиці не зайшли будь-які основні зміни, що вимагали б „переорієнтації" дотеперішньої політики УККомітету. На зборах Дирекційної Ради звітував голова проф. Л. Добрянський та президент Л. Галичин, подаючи загальний перегляд праці і стану Українського Конгресового Комітету в багатьох його аспектах за останнього пів року.

В НЮАРКУ ВШАНОВАНО ПІОНЕРСЬКІ ЗАСЛУГИ ПРОФ. Т. КАСЬКОВА

Нюарк, Н. Дж. Минулої суботи, 23-го листопада, місцева Українська Громада вшанувала концертом і бенкетом одного із найзаслуженіших американсько-українських піонерів, проф. Теодозія Каськова, основоположника багатьох центральних і місцевих організацій та невтомного працівника на громадському, культурному і виховному полі. Імпреза відбулася в заповненій по береги залі Української Централі і її влаштував хор „Боян" при парафії св. Івана Хрестителя, основником і довголітнім (48 років) диригентом якого був Ювілят. Спеціяльну грамоту надіслав для Ювілята Папа Пій XII, а свої благословення переслали Митрополит Кир Максим Германюк з Канади і Архиєпископ Кир Константин Богачевський з Филаделфії. Особисто вітали Ювілята від „Провидіння" його гол. предсідник всч. о. Вол. Білинський, а від Українського Народного Союзу його гол. касир Роман Слободян, як також представники багатьох інших організацій. Привітання від міста Нюарку склав Ювілятові посадник міста. В концертовій частині програми виступали хори „Боян" під дириґентурою п. М. Добоша та „Трембіта" під дириґентурою п. І. Городиського, які опісля спільно, під дириґентурою Ювілята, відспівали молитву „Покаяння". Ювілейною імпрезою проводив відомий американсько - український діяч, кол. гол. радний УНСоюзу адв. Іван Романишин. Проф. Теодозій Каськів приїхав до ЗДА в 1903 році і вже в тому самому році вступив в члени УНСоюзу і в тому ж році, поселившись на постійне в Нюарку, був основником 133 Відд. УНСоюзу, якого то Відділу є досі членом. Приявний на імпрезі був також син Ювілята, д-р Євген Каськів. Завдяки праці проф. Теодозія Каськова, Українська Громада в Нюарку була довгий час одною з перших, якщо не першою в праці і жертвенності на народні цілі.

Успішний концерт Ії Мацюк в Ню Йорку

Стараниям Українського Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку в суботу 23-го листопада відбувся в залі „Джуньор Гай Скул" при Евню Б концерт п. Ії Мацюк, відомої нашої співачки-сопрано з Бразилії. В першій частині вона відспівала арії з опер Страделлі, Бетговена, Моцарта і Пуччіні та „Арісту" Дуранте, а в другій частині виконала три бразилійські народні пісні та композиції українських композиторів Лисенка, Людкевича, Лопатинського, Нижанківського, Фоменка і Лиська. При фортепіяні була п-ні Євгенія Чапельська. Публіка щиро вітала оплесками і квітами співачку, а після відспівання композиції Фоменка оваційно вітали і композитора і співачку. Хоч в тому часі було в Ню Йорку це кілька імпрез, то заля була майже виповнена публікою.

Хор „Думка" в Ню Йорку відмолоджується

Ню Йорк. — Відомий чоловічий хор „Думка", що впродовж свого 8-літнього існування здобув собі славу не тільки одного із найкращих наших хорів, але й став сам по собі важливою культурною інституцією, в останньому часі „відмолодився" на щонайменше 20 років, прийнявши у свій склад поважну кількість співацького доросту. „Відмолодження" хору „Думка", як і його діяльність, пляни та цілі і, зокрема, ідейність в тій жертвенній праці були темою промови інж. А. Осадци, одного з піонерів того хору, під час товариської зустрічі хористів з громадянством минулої неділі, 24-го листопада, в приміщенні Українського Народного Дому. Імпрезу відкрив своїм заспівом „Наша дума, наша пісня..." сам хор „Думка", після чого короткі промови виголосили члени того хору п. А. Пашківський і інж. Осадца. Композитор Ігор Соневицький виголосив доповідь про Кирила Стеценка, з нагоди 75-ліття того одного з найвидатніших українських композиторів. Головною точкою імпрези була роздача відзнак новим членам „Думки". На імпрезі „Думка" зокрема вітала таких приявних на ній

Д-Р БРЕНТАНО КОНФЕРУЄ З ДОЛЛЕСОМ

Під час своїх дводенних відвідин у Вашингтоні міністер закордонних справ Західньої Німеччини д-р Гайнріх фон Брентано відбув низку розмов із державним секретарем Джаном Фостером Доллесом у справі грудневої конференції НАТО

Король Мохаммед V перебуватиме у ЗДА понад 2 тижні

Вашингтон. — Мароканський король Мохаммед V, який в понеділок 25 листопада прибув в год. 11 перед пол. на військове летовище у Вашингтоні, переведе три дні у столиці країни з офіційними відвідинами, під час яких відбудуться прийняття та наради. 28 ц. м. король розпічне неофіційну частину своїх відвідин, яка триватиме найменше 12 днів. Він полетить спершу до Вільямсбурґу у стейті Вірджинія. Коли вінноситиме під час офіційних прийнять марокканський одяг, то, подорожуючи по З'єдинених Державах, матиме на собі звичайне цивільне вбрання, як його носив під час своєї подорожі по Італії й Еспанії. З Вілямсбурґу Мохаммед V полетить до Тексасу, на запрошення тамошнього губернатора Прайса Деніельса. Названий губернатор зробив королеві правдиву приємність приславши йому через тексасців, стаціонованих на американській базі в Ліотей в Марокко, великий ковбойський капелюх. Король часто носить той капелюх, їдучи напр. на лови. Він буде в столиці Тексасу, Далласі, 29 листопада. 1 грудня він прибуде до Лос Анджелес в Каліфорнії, 4-го буде в Сан Франсіско, 6-го в Омага, 7-го над Ніяґарою, а на 8 грудня прилетить до Ню Йорку, де відбудеться для нього церемоніяльне прийняття. У Ню Йорку він зупиниться аж до свого відлету 10 грудня ц.р. Це у ЗДА. З-посеред західніх країн він відвідав був Францію, Італію й Еспанію. З-поміж арабських країн він був тільки в Тунісії. В наступному році він поїде до Англії, звідкіль дістав вже офіційне запрошення. До Америки прибув на запрошення президента Айзенгавера, що його передав йому особисто віцепрезидент Ричард Ніксон в березні ц. р.

Французькі радикали хочуть припинення війни в Альжирі

Страсбурґ. — На конґресі французької Радикальної партії, що відбувається тут, прийнято великою більшістю, бо 648 голосами, резолюцію з вимогою започаткувати переговори із Марокком і Тунісією в справі припинення війни в Альжирі. Прийнято цю резолюцію на домагання провідника Радикальної партії Пєра Мендеса Франса і проти волі нового прем'єра Франції, теж видатного члена Радикальної партії, Фелікса Ґаяра. В резолюції закликається уряд простудіювати шляхи і можливості закінчення конфлікту між Францією і північно-африканськими країнами і приготовити створення Північно-африканської спільноти. Приймаючи таку резолюцію, більшість делеґатів конґресу прийняла, але вже тільки 472 голосами, теж і резолюцію підтримувану прем'єром Ґаяром, щоб перед започаткуванням вище згаданих переговорів французьке Національне Зібрання прийняло законопроєкт про автономію Альжиру, який під умовою припинення воєнних дій з боку альжирських незалежників обіцяє переведення вільних виборів і самоуправу Альжиру в рямцях приналежности цієї країни до Франції. Ґаяр хоче добитися ухвалення цього законопроєкту від Національного Зібрання ще цього тижня, не зважаючи на те, що його попередник М. Бурже-Монурі мусів з цього приводу уступити із становища прем'єра. Резолюцію в справі переговорів з Тунісією і Марокко прийняла Радикальна партія у зв'язку із меморандумом президента Тунісії і короля Марокко Мохаммеда V, переданого урядові через французького амбасадора Александра Пароді. Ґаяр заявив, що він ще не радився із урядом в справі цього меморандуму, але стоїть далі на становищі, що Альжир мусить залишитися при Франції.

Українська громада в Елизабеті відзначила Листопадові Роковини Академією і збіркою на Народний Фонд

Елизабет, Н. Дж. — Заходом Центрального Комітету Об'єднаних Українських Товариств міста Елизабет, Н. Дж., відбулася в неділю дня 24 листопада Академія, присвячена роковинам Листопадового Чину. Академію відкрив промовою предсідник Комітету п. Пінковський і на дальшу її програму склалися виступи капелі бандуристів ім. Гната Хоткевича під проводом проф. Р. Левицького й елизабетської Пластової Станиці під проводом п-ні Ірини Левицької, як теж деклямації і спів дітей з місцевої української католицької школи під проводом Сестер. Святочну доповідь виголосив д-р Володимир Комаринський. Про працю Українського Конгресового Комітету й актуальні українські завдання говорив місцевий громадянин і касир УНСоюзу п. Роман Слободян, який і перевів теж збірку на Народний Фонд, що дала 925 долярів. Започатковану збірку продовжуватиме комітет, щоб заокруглити цю суму щонайменше до одної тисячі долярів.

видатних українських співаків, як Мирослав Скала Старицький, п-ні Ія Мацюк з Бразилії та п-ні Баранська-Ордасси.

У ВАШИНГТОНІ ЗАКІНЧИЛИСЯ НАРАДИ ДОЛЛЕСА ІЗ БРЕНТАНОМ

Вашингтон. — Міністер закордонних справ Західньої Німеччини д-р Гайнріх фон Брентано, прибувши в суботу 23 листопада до ЗДА, відбув на протязі двох днів низку розмов і нарад з державним секретарем Джаном Фостером Доллесом. Темою нарад була справа конференції держав НАТО, що має відбутися в грудні ц. р. у Парижі, зокрема і, як здогадуються, мало бути теж обговорювана справа безпосередніх обов'язкових консультацій між державами НАТО перед прийманням будь яких важливих політичних і мілітарних рішень. У переданій журналістам під час свого від'їзду заяві, д-р Брентано ствердив, що наради з Доллесом були цілком задовільні й успішні. Водночас із цим Брентано заперечив, начебто він мав підтримувати ідею обов'язкових консультацій між державами НАТО. У розмовах з Доллесом він обстоював тільки потребу тісніших і частіших консультацій між союзними державами, зокрема в політичних питаннях, таких, як наприклад, рішення З'єдинених Держав постачати зброю Тунісії. Так же само д-р Брентано заперечив повідомлення деяких газет, що він мав обговорювати з Доллесом конечність встановлення ракетних баз у Західній Німеччині. В загальному д-р Брентано висловив своє глибоке переконання, що його відвідини у Вашингтоні причинилися до поглиблення дружніх взаємин між Західньою Німеччиною і З'єдиненими Державами Америки і ствердив, що обидві держави йдуть тими ж самими шляхами у вирішуванні актуальних і життьових для них проблем. У розмовах з Доллесом, на думку політичних обсерваторів, Брентано мав ще обстоювати важливість політичних аспектів у вирішуванні таких чи інших мілітарних питань. Перед своїм від'їздом із ЗДА Брентано відбув розмову із міністром закордонних справ Франції Християном Піно, який перебуває тепер у Вашингтоні. Із ЗДА д-р Брентано відлетів літаком до Риму, де він разом із президентом Західньої Німеччини Теодором Гойсом продовжуватиме наради з італійським урядом у справах німецько-італійської політики, започатковані ще минулого тижня.

Совєти відмовляються від участи у Роззброєневій Комісії ОН

Об'єднані Націі, Н. Й. — Совєтська делеґація до ОН опублікувала заяву, в якій стверджує, що вона не братиме участи в працях збільшеної Роззброєневої Комісі ОН, створеної Генеральним Зібранням ОН для розгляду роззброєневих пропозицій західніх держав.. Ці пропозиції були передані згаданій комісії після того, як Совєти відкинули їх роззброєневій конференції в Лондоні в серпні ц. р. Совєтська заява є *відповіддю на* прийняту 24 державами резолюцію в справі продовжування роззброєневих переговорів на базі пропозицій західніх держав і в рямках ОН і водночас із цим відкиненням резолюції ОН в справі збільшення скількости членів цієї комісії на 14 нових, в тому представників і деяких сателітних держав. Складаючи таку заяву, представник совєтської делеґації подав ще до відома, що совєтський уряд не відмовляється вести дальші переговори лежнює їх від відбуття конференції голів великих держав, у справі роззброєння, але узана якій були б обговорені не тільки справи роззброєння, але й інші актуальні політич*ні проблеми, зокрема* такі, як ліквідація американських військових баз на не-американських територіях і допущення до переговорів у справі роззброєння теж і комуністичного Китаю.

Кеннан пропонує невтральність Німеччини

Лондон. — Колишній американський амбасадор в Москві Джордж Ф. Кеннан промовляв на стації „Брітіш Бродкестінґ Корпорейшен" і домагався, щоб з обох теперішніх німецьких держав створити одну невтральну німецьку державу, і тим способом можна перемогти той мертвий пункт, який тепер настав в справі об'єднання двох німецьких республік. Кеннан вірить, що коли б вдалося добитися того, що з обох Німеччин вийшли б всі закордонні війська і коли б проголосити, що ця об'єднана Німеччина буде невтральна на випадок якогось конфлікту між Сходом і Заходом, тоді вдалося б успішно розв'язати німецьке питання. Кеннан думає, що німецька проблема є найважливішою нерозв'язаною проблемою в світі, і коли б її вдалося розв'язати, тоді можна б розв'язати і справу інших східньо-европейських держав. Кеннан пригадав, що і Нікіта С. Хрущов натякав на те, щоб забрати чужі війська з Німеччини.

В АМЕРИЦІ

● **Голова кампанії** за збірку фондів на Американський Червоний Хрест, емеритований генерал Люсіюс Д. Клей, повідомляє, що ця добродійна інституція плянує в 1958 році зібрати 95 мільйонів долярів. (В 1957 році зібрано 85 мільйонів долярів). АЧХ від 1955 року видав на допомогу для людей, які потерпіли від стихійних катастроф, 55 мільйонів долярів.

● **Крайове товариство** для Плекання Домашньої Птиці, як і кожного року, подарувало Президентові Айзенгаверові на „День Подяки" індика вагою 40 фунтів, привезеного за 850 миль із Гавани, Іллиной. Цього індика їстиме вся родина Президента — він, його дружина, син, майор Джан Айзенгавер, невістка та четверо внуків.

● **Продаж цигар** збільшився протягом перших 9-ти місяців цього року на 3 відсотки в порівнянні з тим самим часом попереднього року і становив 4,240,000,000 штук (минулого року — 4,110,000,000). Населення ЗДА щораз більше курить, хоч науковці твердять, що куріння спричиняє пістряка легенів і недуги серця.

● **Минулого року в ЗДА** померло на 1,600 менше жінок з причини, зв'язаних із вагітністю та породом. Смертність матерів - породіль була в 1956 р. найнижча і становила 3.8 випадків на 10,000 породів. В 1956 році народилося в цій країні 4,168,000 дітей.

● **В тижні,** який закінчився 9-го листопада, на 5.4 відсотка зменшився рух вантажних поїздів, тобто зужито для перевезення товарів на 38,721 вагон менше, як в поредньому тижні. Причина цього — знижка в економіці країни.

У СВІТІ

● **Лайка, що літала в „Спутніку"**, вдостоілася згадки у дебатах в Об'єднаних Націях. Представник Уруґваю, Адольфо Тесра, великий приятель звірят, промовляючи на Комісії ОН для соціяльних і гуманітарних справ, висловив обурення, що Совєти без жякої потреби, під плащиком наукових дослідів, вислали в міжплянетарні простори собачку, „щоб її там заморити голодом". Совєтський представник Андрей Фомін твердив, що Лайку переставили на той світ „гуманним способом".

● **Совєти** продали минулого тижня в Лондоні золота на суму $50 мільйонів. Кожної осени вони позбуваються частини своїх золотих резерв, продаючи їх за західню валюту, щоб оплачувати нею імпортовані товари і утримувати свої закордонні амбасади та шпигунський і пропаґандивний апарат. Останній транспорт совєтського золота до Англії привезено на вантажному пароплаві „Балтика".

● **Тіто** вже позбувся свого „люмбаґо". Проте, лікарі порадили йому „змінити клімат". В Юґославії віють тепер гострі вітри, і тому юґославський диктатор думає протягом зими об'їздити середньо - східні та східньо - азійські країни де куди тепліше. Вся його недуга — кажуть — це була придумана причина, щоб не їхати до Москви на святкування „жовтня". Тіто розгнівався, що Жукова якого він з почестями приймав у себе, в Москві скинули з найвищих постів у партії і війську, як „поганого політика".

● **В муринській республіці Ніґерії** засудили на шість років важкої в'язниці одного з найбільших багатіїв, власника і директора шістьох торговельних концернів, Альгаї Махмуда Дантату, за грошові махінації, приховування чужої валюти та податкові „неточності". Зате звільнили його від обвинувачення в спробі підкупити поліцію.

● **Владислав Ґомулка,** вернувшись у минулий четвер з двотижневого перебування в Москві на нарадах комуністичних головачів, що з'їхалися були з цілого світу, звертав увагу своїм дуже вдоволеним виглядом. Кажуть, що він, китайський Мао Тсе-тунґ і юґославський Кардель не допустили до відновлення Комінтерну. Перед від'їздом з Москви Ґомулка ще раз прославляв СССР, з яким, мовляв, Польща „затіснила знову сердечну приязнь".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВЕЛИКА БРЕХНЯ

Брехня, велика брехня — це чи не найсуттєвіша характеристика комуністичної системи, і проголошений з кінцем минулого тижня в Москві новий комуністичний маніфест це знову потверджує. Брехня на брехні їде і брехнею поганяє — це є комунізм.

Всієї історії комуністичної брехні не списати — як кажуть — і на воловій шкірі. Від неї комунізм почався, з її поміччю прийшов до влади, нею, народовбивством і терором вдержується, брехнею хоче заволодіти світом. Комуністична революція обіцяла людям землю і волю, а на ділі відібрала в них усе і принесла натомість найжахливіше рабство. Обіцяла рай на землі, а створила найстрашніше пекло. Очевидці оповідають, як у голодовому 1933-му році в Харкові сліпий продавець газет, стоячи біля залишеного на вулиці трупа померлої з голоду людини, викрикував: „Брехні капіталістичних акул про голод на Україні! Купуйте „Правду"! І саме тоді, коли в совєтському рабовласницькому царстві шалів найбільший терор і була найбільша нужда, видумано там гасло „жити стало краще, жити стало веселіше", і складено пісню „я другой такой страны не знаю, где так вольно дышет человек".

На подібну тему появився новий комуністичний маніфест, що його деякі американські газети, включно з „Ню Йорк Таймсом", надрукували в дослівному перекладі. Маніфест цей спрепаровано в Москві і підписали його, крім, очевидно, кремлівських диктаторів, також їхні манекени з Китаю, Альбанії, Польщі, Чехословаччини, Румунії Болгарії, Мадярщини, Східньої Німеччини, Північної Кореї та Північного В'єтнаму, безсоромно виступаючи в імені гноблених і мальтретованих ними 950,000,000 людей.

Текст маніфесту абсолютно не заслуговує на увагу сам по собі, бо ж він є нічим іншим, як повторенням старих брехонь, відповідно пристосованих до теперішньої ситуації. Отже, справа не в тексті цього нового маніфесту, а в його проголошенні. На це можуть бути різні причини, деякі з них цілком наявні.

Поперше — комуністи вже знають з практики, що чим більша брехня, тим голосніше й частіше треба її повторювати, треба її постійно вмовляти в людей, суґерувати, бо тільки в такий спосіб можна її „насадити". Це роблять большевики кожного дня і кожної години, але час від часу потрібно ще й таких маніфестаційних повторень.

Друга причина — це теперішня ситуація. Фоєрверк із „спутніком" мав дві сторони медалі. З одного боку він міг осліпити декого і принести Москві поважну пропаґандивну користь, але з другого боку він своїм пропаґандивним гуком збудив оспалий на большевицьку загрозу вільний світ зокрема рішальну в ньому публічну опінію, і поважно допоміг зорієнтованим у тій загрозі державним, політичним і військовим керівникам використати ситуацію на те, щоб ще краще приготовитись до оборони. Реакція вільного світу на „спутніка" тількищо почалась, але вже тепер можна твердити, що Москва перерахувалась і „спутнік" приніс їй більше шкоди, ніж користи.

Зіставлення і підкреслення деяких совєтських брехонь у тому маніфесті вказує, що він, крім уже згаданих і інших причин, міг мати, зокрема, на увазі недалеку конференцію держав НАТО в Парижі і ситуацію в Африці та на Середньому Сході. Африканські і азійські народи дуже чутливі в справах колоніялізму, отже всілякі брехні на цю тему в маніфесті можуть мати для тих народів свою вартість, бо вони ще не пізнали найгіршого і найганебнішого в історії совєтського колоніялізму.

На нову спробу ліпити старими брехнями комуністичний „народний фронт" у вільних країнах та запрягти до комуністичного воза соціялістів і лібералів вказують також деякі підкреслення в маніфесті, який сумарично маніфестує, разом із старими комуністичними брехнями, також і старі комуністичні цілі й методи, включно з кілька разів розв'язуваним та відновлюваним у різних формах Комінформом.

На всі ці совєтські брехні, що їх у давніх і нових цілях повторює комуністичний маніфест, навряд чи можна б висловити кращий коментар, як його висловив свого часу Линколн, кажучи, що весь час можна обдурювати деяку кількість людей або деякий час можна обдурювати всіх людей, але ніколи й нікому не пощастить обдурювати весь час усіх людей.

МОХАММЕД V У ВАШИНҐТОНІ

Монарх Марокко Мохаммед V, який цього року змінив традиційний султанський титул на модерніший, королівський, уперше прибув оце з відвідинами до З'єдинених Держав. Але ні він, ані його найстарший син, 28-річний наступник престолу Муляй Гассан, який з початком цього року об'їздив ЗДА, не були першими, що нав'язали зв'язки між цими двома країнами.

Ці зв'язки сягають до часів Джорджа Вашинґтона, який 1 грудня 1789 року прославляв у листі до мароканського султана Мохаммеда Абдаллаха його особисті чесноти. І від того часу не переривалась нитка спільних політичних і господарських інтересів. А від часу другої світової війни, коли американський десант у Північній Африці, в тісній співпраці з марокканськими постанськими загонами, звільнив ту країну з-під німецької окупації, існує також між ЗДА й Марокко тісний військовий зв'язок. У 1942 році генерал Джордж Паттон розпочав був свою славетню „Операцію Смолоскипа", активно підтримувану берберійськими воїнами. У Касабляниці над Середземним морем Ф. Д. Рузвелт і Винстон Черчилл уперше викували політичну формулу „беззастережної капітуляції" Німеччини, як єдиної умови, при якій західні альянти закінчать війну. І тоді-то президент Рузвелт мав, у січні 1943 року, довгу розмову з Мохаммедом V. Коли ж у червні 1950 р. вибухла Корейська війна, американські військові чинники рішили саме у Північній Африці, на території Марокко, створити морські й летунські бази для оборони Европи та середземно-морського басейну і, як етапний пункт для всіх інших можливих операцій на Сході. Таким чином сьогодні ЗДА мають в Марокко 5 великих баз, споруджених коштом кругло 500,000,000 долярів. Хоч формально будовано їх за порозумінням тільки з Францією, як „протекторкою" тоді ще напівколоніяльної марокканської держави, проте з першим моментом відновлення марокканської суверенности в 1955 році і Америка підкреслювала свою пошану для неї і султан Мохаммед V та його уряд не брали під сумнів, що вони погодяться на дальше існування американських баз. Двосторонні переговори в цій справі між ЗДА і Марокко ще не закінчені. Підписання договору напевне буде приспішене з приїздом Мохаммеда V.

Марокко — це маленька країна, величиною 172.000 кв. миль з населенням малощо більше як 8 мільйонів душ. Але вона має світле минуле, яке сягає ген до часів староримської імперії. Тоді це була провінція Мавританія. Мусульманською вона стала з 3-го сторіччя, коли Ідріcс, нащадок Мохаммеда, поселився там, врятувавшись утечею від переслідування напівмітичного каліфа Багдаду, Гаруна аль Рашіда, героя з казок 1001-ої ночі. Династія Ідріссідів почалась у Фезі, одному з найцікавіших і найекзотичніших міст світу. До найвищої потуги дійшла марокканська імперія у 11-12 ст. ст., коли заволоділа всією північно-західньою Африкою і, простягнувшись поза Ґібральтарську протоку, сягала на півночі аж до Піренеїв в Еспанії. Але швидко потім почався занепад. У 15 ст. еспанці вдерлися до Марокко з заходу, потім Туреччина прийшла туди зі сходу. У 1577 року напала на Марокко португальська армія, але під кінець того самого сторіччя султан Ахмед, прозваний Великим, не тільки визволив країну, але й приєднав до неї Сагару, здобувши вперше Тімбукту. Теперішня династія Алявітів панує в Марокко від 1666 року. Султан Мохаммед Абдаллах, згаданий вгорі сучасник Вашинґтона, підписав із ЗДА перший договір про приязнь і торговельні взаємини 16 липня 1786 р. Цей договір, відновлений у вересні 1795 р., зобов'язує й нині. Дядько нинішнього короля, Гафід, підписав у 1912 році договір, за яким погодився на протекторат Франції. Його молодший брат, а батько Мохаммеда V, Юссеф, був першим султаном Марокко, що правив у тіні французьких резидентів. Після смерти Юссефа, його син, Сіді Мохаммед V, вступивши на престіл у листопаді 1927 р., якраз 30 років тому, на 17-му році життя, десять років тому, в 1947 р., уперше публічно почав говорити про „законні аспірації Марокко". За це французи, скориставшись з підтримки заздрісних шейхів, що проcперували на „співіснуванні" з Францією, заарештували 20 серпня 1953 р. Сіді Мохаммеда і заслали його на Мадаґаскар. Партизанська війна, яка з цього приводу вибухла в Марокко, коштувала французам надто дорого. Два роки тому він тріюмфально вернувся назад.

Протягом останніх двох років, ніби за короткий час, арабський націоналізм став однією з нових великих міжнародних проблем. Мохаммед V, який сам уславився, як активний арабський борець проти французького колоніялізму, не захотів наслідувати єгипетського президента Ґемаля Нассера у політиці так званої невтральности, яка дозволяє брати зброю та гроші від Москви і водночас торгуватися з Заходом. У цьому відношенні короля Мохамеда порівнюють з савдіарабським королем Савдом: вони обидва стоять на рішуче антикомуністичних і антисовєтських позиціях, вважаючи, що приймати зброю чи позички від СССР — це значить облегшувати йому ідеологічну й політичну пенетрацію в мусульманський світ. І тому Мохаммеда V називають інколи в західньо-політичних колах „останньою надією Заходу" на збереження західніх впливів серед арабів, для яких совєтські залицяння принадливі тому, що вони зазнали на собі колоніяльного володіння західніх держав, а не пізнали совєтського ярма.

Після відвідин в Америці короля Савда на початку цього року, цього тижня почав свої відвідини король Мохаммед V. Американському світові випала знову нагода заманіфестувати свою прихильність арабським народам, які мають повне право на власну державну суверенність. Марокканський монарх зможе з автопсії перевірити, яка брехлива про-совєтська пропаґанда про „імперіялістичний" характер американської закордонної політики. Водночас Мохаммед V, дійсний державний муж міжнародного маштабу, в довгих ділових нарадах напевне допоможе в розв'язанні таких болячок, як Альжир. Ніхто не має кращих даних на посередника в цьому болючому конфлікті, як Мохаммед V, тим паче, що приїхав він безпосередньо після довгих розмов із туніським президентом, так само арабським самостійником і колишнім французьким в'язнем, Габібом Бурґуїбою. Тому з усіх поглядів ці нинішні королівські відвідини в Вашинґтоні — цікаві і вартісні для вільного світу. Не дивниця, що през. Айзенгавер заздалегідь у своєму листі до марокканського короля назвав його приїзд „історичною подією".

ДРАМАТИЧНІ ЗМІНИ В СКЛАДІ НАСЕЛЕННЯ НЮ ЙОРКУ

У північно-східніх і північно-західніх стейтах ЗДА відбуваються протягом останніх десятиріч глибокі расові процеси, які в майбутньому можуть привести до основних змін у структурі людности З'єдинених Держав Америки. До таких процесів треба зарахувати в першій мірі безупинний і дуже живий зріст небілого (чорного й частинно порторіканського) населення, що своїм темпом значно переважає зріст білої людности.

Дуже цікаві з цього погляду статистичні дані, що стосуються Ню Йорку і більших міст Нюйоркського стейту, опублікувала недавно Стейтова Комісія для боротьби з дискримінацією у своєму огляді людностевого розвитку і ситуації. Згідно з цими даними, базованими на конскрипції населення з 1-го квітня 1957, біле населення Великого Ню Йорку з його дільницями (Бронкс, Бруклин, Менгеттен, Квінс, Ричмонд) і приміським районами (Нассав, Рокленд, Суффолк і Вестчестер) зросло протягом останніх семи років (1950-1957) з 8,705,754 осіб до 9,156,763, значить на 451,009, або 5.2 процента. В той самий час не-біле населення Великого Ню Йорку збільшилося з 850,189 до 1,211,272 осіб, тобто на 361,083, або 42.5 процента. Якщо йде про само місто Ню Йорк із його 5 дільницями, то кількість білого населення в ньому зменшилася на 416,707 (5.9% всього населення). Водночас із цим кількість небілого населення (до якого зараховують негрів і частину — не цілих десять процентів — порторіканців) у 5 дільницях Ню Йорку зросла на 320,221, або на 41.3 процента.

Не зменшується кількість білого населення тільки в приміських районах (Нассав, Рокленд, Суффолк, Вестчестер), але разом із цим збільшується і то досить швидко, навіть і в цих районах кількість не-білого населення. Наприклад, у районі Суффолк, де кількість білих зросла на 90.6 процента, кількість не-білого населення збільшилась на 107.8 процента. Найменший приріст не-білого населення дає Менгеттен, бо всього 3.7 процента (14,783 осіб). Найвищий процентово приріст не-білого населення позначився у Квінсі, де він досягнув 128.9 процента (69,266 осіб). Кількість порторіканців у Великому Ню Йорку збільшилася протягом останніх 7 років удвоє. Їх нараховують тепер приблизно 600,000, з якого то числа 50,000 внесено під час перепису до категорії „не-білих".

Так сама зростає кількість білого населення і в інших містах Нюйоркського стейту. Наприклад, у містах Олбані, Скенектеді і Трой кількість не-білого населення збільшилася на 55 процентів (з 9,081 до 14,000), у Бингемтоні, Ендикотті і Джансон Ситі — на 10 процентів (з 899 до 1000), в Боффало і Наєгра Фоллс кількість негрів зросла на 60 процентів (з 47,786 до 76,000 осіб), в Рачестері — на 95 процентів (із 8,247 до 16,000), а в Сиракюзах — на 75 процентів (з 6,275 до 10,875).

Багато менший або й зовсім незначний приріст не-білого населення по менших містах і по сільських областях.

На зріст не-білого населення впливають різні чинники, але передусім більший природний приріст, значить більше число народжень між неграми, а також міграція негрів із південних стейтів. Відбувається ця іміґрація безупину й масово, збільшуючи не раз кількакратно кількість населення в цілком не приготованих і не пристосованих для цього міських районах. У висліді міграція приводить до перелюднення деяких міських районів, що створює цілу низку труднощів і проблем для міської і стейтової влади. Більшість негритянських іміґрантів із Півдня — це молоді люди, що, тікаючи від дискримінації, шукають вільніших умов для життя і кращих заробітків.

Закінчується звідомлення Стейтової Комісії для боротьби з дискримінацією ствердженням, що кількість не-білого населення в найближчому часі і далі зростатиме при рівночасному спаданні кількости білого населення.

Не роблячи ніяких висновків із своїх стверджень, згадана комісія називає унаглянені вище поданими цифрами процеси „драматичними змінами в расовому складі стейтової людности".

В жовтні цього року припинилося збільшування коштів прожитку

Вашинґтон. — Статистичне бюро департаменту праці повідомило, що в жовтні цього року індекс цін на консумпційні товари, по раз перший від 13-ох місяців, був без змін в порівнянні з попереднім місяцем і становив 121.1 відсотка. Це значить що припинився зріст інфляції доляра, але одночасно зменшилося число годин праці в тижні і зменшилася купівна сила затруднених. Від половини вересня до половини жовтня ц. р. збільшувалися ціни на численні консумпційні товари, але зменшення цін на харчі і транспорт спричинилося, те що загальний індекс цін не збільшився. Статистичний комісар Івен Клаґ заявив, що можливо, в місяці листопаді індекс цін знову дещо збільшиться, бо тоді почнеться продаж дорожчих авт моделів 1958 року, але вже в грудні індекс цін буде знову менший, а в січні 1958 року харчі мають бути ще дешевші. Прибутки фабричних робітників зменшилися, бо зменшилося на гівгодини число робітничих годин. Купівна сила робітників зменшилася на 1 відсоток в порівнянні з вереснем ц. р., і на 3 відсотки в порівнянні з жовтнем 1956 року.

НЕ ДАС МЕНІ СПОКОЮ …

Не дас мені спокою
Хлопця голос за рікою.

Сяду я біля вікна —
Він у серці залуна.

Жду всю нічку у садочку —
Щось не чути голосочку.

Де ж ти ходиш, любий мій,
Серце дівчині зігрій …

Сонце сходить і заходить,
А коханий не приходить.

Тільки пісня за рікою,
А годочки за водою …

ГР. КРИВДА

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КОМУНІСТІВ НАУКОЮ ДЛЯ ТІТА

Вся преса подала вістку, що Тіто не поїхав до Москви на святкування 40-річчя „октября", виправдуючись недугою. В пресі були також коментарі на цю тему, які зводились до того, що ця „недуга" має політичний характер. Тіто просто побоявся поїхати до Москви, знаючи, що він там „персона інґрата". Віддатись на ласку долі з моментом переїзду кордону СССР — значить рискувати, а цього він, очевидно, не захотів.

Останнім часом автор цих рядків прочитав велику авторизовану біографію Тіта пера В. Дедієра. Вона видана в Америці по-англійськи, але нам попав у руки німецький її переклад, що появився в Західньому Берліні в 1953 році. Варто подати українським читачам малий уривок з цієї книжки, де в аналогічній ситуації до відкинення Тітом запросин Москви приїхати на збори Комінтерну причинилась у великій мірі поведінка Москви супроти Політбюра КП(б)У в Києві.

Було це в році 1948-му. Конфлікт між нескоримим Београдом і Москвою розроставcя, Сталін використав Комінформ для того, щоб розбити єдність у Центральному Комітеті 6-ох юґославських республік. Але це не вдавалось. 19-го травня приїхав до столиці Юґославії висланець Кремлю, Мосетов, якого знали як колишнього високого старшину НКВД. Він привіз лист від Суслова, заадресований особисто до Тіта. В ньому було запрошення взяти участь у засіданні Комінформу, яке цим разом мало відбутись в Україні в приявності Сталіна. В авторизованій біографії Тіта читаємо далі дослівно (стор. 350):

„Тіто прийняв листа і заявив Мосетову, що Центральний Комітет Юґославії дасть відповідь. Одночасно він повідомив, що, на його думку, російське прохання взяти участь у засіданні Комінформу буде полагоджене відмовно.

Чергового дня, 20-го травня 1948 р., зібрався Центральний Комітет і одноголосно порішив у засіданні Комінформу участи не взяти. Було всім ясне, що немає ґарантії, що після такого засідання Тіто повернеться живим. Юґославським комуністам були відомі методи запрошень на „конференції", яких Сталін і Молотов уживали супроти тих, що мали свою власну думку. І так, прикладом, 1937 року ціле Політбюро української партії, КП(б)У, засудило великоросійську політику Сталіна. Тоді з наказу Сталіна приїхав до Києва Молотов і пішов на засідання Політбюра. Йому, однак, не вдалося навіть одного члена переконати, що українці не мають рації. З приводу цього Молотов скликав пленарне засідання Центрального Комітету, але й його більшість заявилася за Політбюром. Через кілька днів наспів до Києва лист Сталіна, в якому він покликав ціле українське Політбюро на конференцію до Кремлю. Воно погодилось і виїхало до Москви. І як тільки члени Політбюра переступили пороги Кремлю, всіх їх виарештувало НКВД, і Сталін наказав їх розстріляти.

Тіто повідомив Суслова остаточно про постанову юґославського Центрального Комітету, жадної делеґації на засідання Комінформу не висилати".

З дальших висновків Вол. Дедієра довідуємось про великий лист Сталіна, як відповідь на цю постанову, про інтервенцію Ґомулки, що тоді був одної думки з Москвою, і про інші спроби наклонити Юґославію до приявности на конґресі Комінформу. Його місцем тоді призначено Букарешт, і він відбувся без участи Юґославії. На ньому заявив Жданов: „Ми маємо інформації, що Тіто є імперіялістичним шпіоном". Після того конфлікт поглибився ще більше.

Як міцно пам'ятали юґославські комуністи політику Кремлю супроти Політбюра КП(б)У в 1937 році — свідчить теж наведена в цій книжці промова визначного партійця в Юґославії, Моша Піяде, що він її виголосив 6-го серпня 1951-го року.

Згадавши про великі чистки в СССР в рр. 1936-37-38, в якій заплатило життям три мільйони совєтських громадян, не буржуїв, а комуністів, непокірних Сталінові, Піяде, розглядаючи ролю в тому Молотова, знову спинився ширше на підступному запрошенні Політбюра КП(б)У до Москви і його ліквідації. „Молотов серед неросійських народів відомий як кулак Сталіна, який немилосердно розбиває кожний рух, спрямований до свободи і незалежности, кожну спробу культурного розвою. немосковських народів", сказав він при цьому (стор. 101-102).

Не входячи в вірогідність тверджень автора офіційної біографії теперішнього комуністичного диктатора Ґославії щодо подій в Україні та долі Політбюра КПбУв 1937-му році, передаємо ці інформації, бо вони характеристичні для вияснення деяких розходжень між Тітом і Москвою.

В. Нест-вич

Економісти твердять, що збільшення федеральних видатків посилить інфляцію

Вашинґтон.—Спільна Конґресова Економічна Підкомісія, очолювана конґресменом Вілбиром Міллсом, веде переслухання в справі економіки країни. Два визначні економісти зізнавали на цій підкомісії і заявили, що збільшення федеральних видатків може спричинити нові інфляційні тенденції в економіці країни в найближчому році. Професор економіки на МекҐільському університеті в Монтреалі, Канада, казав, що зменшення дисконта від федеральних позичок і збільшення федеральних видатків на оборону країни спричинить нову хвилю інфляції. Економіст Торговельної Палати ЗДА Волтер Д. Феклер твердив, що збільшення федерального бюджету не матиме впливу на збільшення продукції, тільки в найближчому році матиме вплив на збільшення інфляції доляра.

ЗМЕНШУЄТЬСЯ ЧИСЛО УМОВИХВОРИХ

Атлантик Ситі, Н. Дж. — Крайове овариство Опіки над Умовим Здоров'ям повідомляє, що вже другий рік зменшується число умовохворих в цій країні. Між червнем 1956 і червнем 1957 року число умовохворих зменшилося на 5,000. Проте, представник цього товариства Ф. Беррі Раcн заявив, що проблема умових недуг залишається все ще дуже гострою, а тому не можна зменшувати видатків на їх поборювання.

Д-р М. Дудра

З ЖЕНЕВИ ДО ТАНЖИРУ

(З відвідин Европи)

(2)

Побіч літературної німецької мови, вживаної в друкованому слові, населення німецько-мовної частини Швайцарії, і то не тільки простолюддя, але й інтеліґенція, говорить своєрідною німецько мовою, т. зв. „швицер дойч". Ми мали нагоду бувати в інтеліґентному швайцарському товаристві, де наші співбесідники зверталися до нас чистою німецькою мовою, а в розмові між собою переходили на „швицер дойч". Культ плекання цієї мови посилився, зокрема, під час останньої війни, коли гітлерівський похід на підбій Европи обридив швайцарцям усе, що німецьке, включно з мовою. Цим пояснюється і факт, що в той час, коли мешканці німецько-мовної частини країни радо вивчають французьку мову, французько-мовне населення південно-західньої частини Швайцарії ставиться неохоче до німецької мови. Зате ми були здивовані, як прекрасно говорить по-німецьки майже все італійське населення околиці Тешину, а зокрема в Люґано, столиці італійської Швайцарії. Це мабуть найбільш мальовнича місцевість у Швайцарії. Надзвичайно оригінальна топографія цього містечка, замкненого високими альпейськими шпилями в мініятюрній кітловині над озером, лагідний клімат та південна рослинність з пальмами, оливковими деревами, помаранчами, цитринами та камеліями привабпюють маси туристів, головно з німецько-мовної Швайцарії та з Німеччини, і тому тут знання німецької мови конечне.

Швайцарці це взагалі поліглоти. Знання англійської мови для багатьох з них — самозрозуміла річ. Як же ж інакше могли б вони давати собі раду з таким великим туристичним рухом чи в експортовій ділянці, на яку їх народне господарство у великій мірі наставлене. Багато молодих швайцарців їде замолоду до Англії чи Америки, де вивчають не тільки мову, але й ментальність цих країн. Тому нічого немає дивного, що у швайцарській торгівлі затруднено так багато людей, які не тільки говорять перфектно по-англійськи, включно з англійським чи американським акцентом, але й знають психологію англійського та американського покупця.

Релігійно швайцарці поділені на протестантів (58%) і католиків (42%). Чи такий расовий, мовний та релігійний конґльомерат може справді становити одну сукупну націю? Таке питання ставлять часом европейці, і то тільки ті, які не зустрічались віч-на-віч зі швайцарським патріотизмом. Для американця це річ самозрозуміла.

Своєрідним демократичним духом позначені і структура та мораль швайцарської армії. Дехто думає, що Швайцарія взагалі не має армії. Так, у Швайцарії немає сталої армії, проте всі швайцарці чоловічої статі відбувають у певних відступах часу від 20-го до 48-го року життя військові вправи. Особи нездатні до військової служби платять військовий податок. По основному вишколі, який, залежно від роду зброї триває два-три місяці в першому році, військова служба швайцарця з кожним роком скорочується; вкінці він ходить раз на місяць, звичайно в суботу пополудні, на військову площу за містом, де вправляється в стрілянні, при чому кожний з них приносить свою власну рушницю. Тут стають плече в плече селяни, робітники, міщани і інтеліґенти, і всі разом вправляються у військовій штуці. Таку армію можна змобілізувати на протязі 48 годин. Фахівці погоджуються в тому, що її боєздатність, пристосована до гірського швайцарського терену, є дуже висока. В мирному часі найвищою ранґою в швайцарській армії є полковник; в разі загальної мобілізації парлямент іменує головнокомандувача звичайно в ранзі генерала.

Але і в такій свободолюбній країні, як Швайцарія, можна знайти деякі курйози, які суперечать загальному духові демократії і є анахронізмами. Наприклад, швайцарські жінки ще й досі не мають права голосування, а єзуїтам не вільно поселюватися на території Швайцарії, дармащо конституція ґарантує громадянам повну релігійну свободу. Ця остання постанова датується ще з тих часів, коли в Швайцарії велася затяжна боротьба між католиками і протестантами, в якій єзуїти грали визначну ролю, і цю постанову ще й досі не викреслено з конституції. Це не означає, що в Швайцарії взагалі немає єзуїтів, бо ми самі мали нагоду зустрічатись з ними, але вони існують тут „неофіційно".

Життьовий стандарт Швайцарії

Швайцарія нагадує подекуди Америку і своєю життьовою стопою. Очевидно, її життьовий стандарт не дорівнює американському, але в порівнянні з іншими европейськими державами, за виїмком багатої на природні ресурси Швеції, Швайцарія є країною справжнього добробуту.

Пересічний швайцарський робітник заробляє 120-150 долярів місячно, а фаховий робітник — 200-250. Лікар має коло 500 дол. чистого прибутку на місяць, а місячна платня університетського професора становить 500-600 дол. Коли взяти під увагу, що в загальному кошти життя в Швайцарії такі високі як в Америці, то очевидно реальна купівельна сила швайцарських заробітків не дорівнює американським. І тому в той час, коли американські професійні спілки вже зовсім поважно думають про зменшення годин праці з 40 на 35, а то й на 30 на тиждень, швайцарське робітництво ще й досі настоює на 48-годинному тижні. Але все ж таки заробітки в Швайцарії далеко вищі як в Еспанії, Італії, Франції чи навіть в Англії.

СУТЬ СПРАВИ

У відомій серед нашої громади канадійській місцевості Ст. Кетринс, що лежить на самому пограниччі між Канадою і З'єдиненими Державами, трапилася ще 7 червня ц.р. трагічна подія, яка коштувала життя не старої ще, бо тільки 56-літньої людини. Був це наш земляк бл. п. Олексій Махній.

Разом із трьома своїми товаришами праці, Олекса Махній, прибув того дня раннім ранком до праці у відливарні заліза й зразу всі, вчвірку взялись готовитись до головного завдання дня: відливання заліза у наперед наготовані відливні форми. Залізо топиться у великому горнилі, званім купола, й виходить з нього крізь окремий отвір у формі ринви, а вливаючись у внизу підставлені великі залізні, глиною обліплені каді, які при допомозі кранів розвозять топлене залізо всюди там, де наготовано форми відливів. Крім ринви, якою виходить залізо, існує ще інший отвір до нутра куполи, яким виходить все те, чим було занечищене залізо. Ринвою виходить уже майже зовсім чисте топлене залізо. Отвори ринви і проводу, яким виходять відпадки, є, звичайно, заклеєні глиною, яку пробивається залізною списою безпосередньо перед виливом заліза. Часом вони замикаються чимсь у роді дверей, придержуваних ззовні.

Горнило відливарні заліза мусить бути під постійною контролею. Часто затикаються отвори і тоді годі довести до виливу заліза, якого забагато нагромаджується в куполі, то знову отвори самі відчиняються під тиском нагромадженого заліза й тоді тим, що коло нього, треба дуже берегтися.

Згаданого дня Олекса Махній і його товариші праці Микола Іваночко, Герберт Герляк і Антін Вільям саме забралися ранком, коло сьомої години, перевіряти стан куполі, стоячи під нею, як двері, що закривали отвір куполі, почали подаватися й з-поза них почала виливатися сліпуча лява до білого розпеченого пливкого заліза. Першим побачив небезпеку Антін Вільям, але його крик перестороги, мабуть, не дійшов, або запізно дійшов до свідомости Олекси Махнія. Горюче залізо й ще більше палаючий газ із величезної печі зловили його в утечі і попекли, як ствердив негайно покликаний лікар, близько 90 відсотків його шкіри. Три його товариші встигли втекти з розмірно неважними пошкодженнями, хоч всі вони пішли до шпиталю на лікування. Забрали до місцевого шпиталю і нещасного Олексу Махнія. Хоч лікували його всіми можливими засобами, хоч мучився він важко повних дев'ять годин, але рятунку для нього не було. Завелика площа його тіла була попечена, щоб організм міг перенести те важке пошкодження. Після сьомої години ранку трапився цей нещасливий випадок, а в год. 4.45 по полудні не стало при житті його жертви.

Місцева англомовна преса надрукувала довші статті про той трагічний випадок, подаючи його перебіг та помістивши світлину покійного Олекси Махнія. Це тільки підкреслює величину втрати й поглиблює смуток, який викликує вже сама згадка про таку подію. Зі світлиня глядить мужчина в повній силі віку, високий, молодий над свій вік, дужий. Погляд його прямий і впевнений. Покійний напевно не належав до людей, які не вірили в свою щасливу долю. Він дивився в майбутнє з довір'ям й вірою в успіх.

А водночас його плянування життя було розважне й передбачливе. Можна і навіть треба мати довір'я до життя і своєї майбутньої долі, але водночас не слід всеціло покладатися на свою щасливу зорю і самому нічим не спричинитися до забезпечення долі для себе і своїх. Покійний Олекса Махній був від довгих років обезпечений в Українському Народному Союзі й обезпечив у нім також свого єдиного сина. Саме, як прийшла вістка про смерть Олекси Махнія, головна канцелярія УНСоюзу приготовила два чеки на дивіденду за полиси і батька і сина. Тепер до тих чеків долучиться, на жаль, ще третій на повну виплату батькової полиси. Він напевно стане у великій пригоді синові покійного. Адже ж він ще малолітній й тому навіть досі не можна було йому доручити чека, приходиться чекати на визначення опікуна. А полиса, яку батько взяв на ім'я сина, також багато допоможе синові у його дальшім труднім житті без дбайливої допомоги батька.

Ст. Кетринська газета доносить, що ще досі не повелося устійнити причини випадку, який так дорого коштував родину Махніїв. Можливо, що виявить її спеціяльна комісія, яка саме розпочала свої досліди на місці, де трапився випадок. А може й не виявить! Скільки ж то нещасть трапляється на світі без ніякої вини людини, без ніякої змоги передбачити їх та охоронитися перед ними. І в тих випадках не допоможе ніяка увага, ніякі передбачування і ніякі забезпечення, крім одного: забезпечення на життя. Бо хоч і воно не обереже обезпеченого самого від нещасного випадку, то все ж може забезпечити його рідних перед матеріяльними наслідками випадку й охоронити їх, коли не перед болем утрати дорогої людини, то бодай перед не менш дошкульним болем, що його несе нужда й безнадійність.

З окремим сантиментом згадую покійного Олексу Махнія. Він і його остання трагічна пригода нагадують мені мої чотири довгі роки, проведені на праці у подібній відливарні заліза й то при самій куполі, при самому виливі пливкого заліза. Скільки разів воно болюче кусало тіло, лишаючи надовго свої сліди на шкірі. Як же часто воно залізало в обув, яку треба було на льоту скинути й витрясти залізо, щоб не поранило ноги, або влітало понад зелені вогнетривалі окуляри та щипало й пекло, й так від вогню оболілі повіки. Та не тільки колишня спільна доля викликує мій сантимент до нього. Але й його, така розумна і далекозора дбайливість за свого сина, яка казала йому таку, здавалося б, усім зрозумілу правду: ніхто не є вільний від випадку; а чим більш небезпечне життя, чим більша можливість випадку, тим більша й нагляча потреба забезпечення для рідних і близьких. І тут, саме тут, є суть справи, суть обезпеченевої справи.

Ярослав Падох

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Карпатська Культурна Година по двох роках.

Коли в жовтні, два роки тому, була нагода перший раз слухати виступ д-ра Василя Вереша ан хвилях „даблю і ві ді" і його заяву, що передаватиме програму Карпатської Культурної Години, то більшість слухачів не хотіла вірити, що програма витримає аж два роки.

Справи склалися так прихильно для Карпатської Години або для В. Вереша, як керівника програми, що недавно Карпатська Культурна Година зі своєю програмою відкрила третій рік. Не один з нас, хто слухав відзначення дворіччя і початок третього року, махав головою і думав собі: „Хлопець має щастя"!

Треба признати, що праця для програми ККГ не тільки доцільна, але дуже потрібна. Пригадуємо собі, як на програмі передавано спів церковного хору із тринадцятої вулиці та виступи о. Сергія, тодішнього пароха Церкви Св. Марії при 13-ій вулиці. На жаль, відколи о. Сергія перенесено на захід, нові священики не виявляють багато зацікавлення цією програмою.

Відзначення дворіччя відбулося досить скромно, хоч керівник заповідав окрему цілогодинну програму. Напевно не вдалося дістати цілої години. Але програма було цікава. Не один слухач сказав собі: — От, коли б завжди таку програму мала Карпатська Культурна Година. Керівник був підготований і сказав слухачам, що його передачі за останні два роки забрали 5,460 хвилин, виголошено 80 доповідей, передано 1,274 народні пісні із платівок. Були і торговельні оголошення.

В програмі, крім добірної музики, виступив з доповіддю д-р В. Комаринський, а привітання передав Ю. Ревай. Обидва добре відомі українському і карпатському загалові із громадської праці на Закарпатті і тут.

З доповіді В. Комаринського слухачі могли довідатися про труднощі, які треба було перебороти при організації радіовисилання із Карпатської України. Прага вибудувала три станції в Чехії і Моравії, три станції на Словаччині, а на Карпатську Україну не залишилося грошей, і тому з мусу при станції в Кошицях відкрили так зв. Подкарпаторуский відділ. Але й про те, щоб той відділ перенести до Ужгороду, а опісля до Хусту, було треба зводити боротьбу. Переповівши історію хустської радіовисильні, д-р Комаринський сказав:

„Минає два роки від дня, коли знову відозвалося вільне слово Карпатської України тут в Ню Йорку на американській землі, яка стала другою Батьківщиною соток тисяч еміґрантів із Карпатської країни, яких економічний визиск окупантів, спроби винародовлення, політичні, національні і релігійні переслідування приневолили йти далеко в світ за море. Нині Карпатська Культурна Година має вже за собою два роки праці, має свою традицію, заслуги, має вірних слухачів, які щотижня її слухають". Вкінці промовець висловив бажання „дочекатися хвилі, коли вільна радіовисильня в Ужгороді, у вільній Карпатській Україні оцінить виконану працю".

У своїм привітанні Карпатської Культурної Години Ю. Ревай зазначив, що покликання її до життя було доцільним і потрібним, щоб словом причинитися до зближення поважної громади американських русинів до українського життя та до української справи взагалі, щоб інформувати український загал про те, що діється серед американських русинів та взагалі, що діється довкола нас.

У привітанні зазначено теж потребу удосконалення програми, приєднати більше активних співучасників, бо „більше рук і голів, дасть більше радости і втіхи та успіху, а з тим прийде згодом теж матеріяльний успіх". Програму Карпатської Культурної Години можна слухати кожної суботи рано в восьмій годині на хвилях Ей Ем 13:30 і Еф Ем 97:90 метрів.

Н. Вайнер.

Лист до Редакції

ВШ п. Редакторе,

У „Свободі", ч. 214 з 6 листопада ц. р., було поміщено замітку про смерть Впр. о. Мітрата Володимира Каськова. У повідомленні написано, що бл. п. о. В. Каськів був місцевим парохом, що зовсім не відповідає дійсності.

Місцевим парохом являюся я, а о. В. Каськів був першим парохом цієї громади, а останні три місяці був позаштатним священиком — цебто на пенсії.

З пошаною до Вас,

о. прот. Степан Біляк, парох.

З Наукових Конференцій УВАН у ЗДА

Доповідь проф. П. В. Одарченка „Нова монографія про Лесю Українку"

5 жовтня 1957 року відбулося засідання Літературознавчої Секції УВАН у ЗДА, присвячене розглядові недавньої совєтської монографії про Лесю Українку. Доповідач, проф. П. В. Одарченко, подав загальну характеристику сучасних українських совєтських літературознавчих видань, зауваживши, що всі вони написані немов одною рукою. Їх прикмети: ненауковість, одноманітність, схематизація. Про всіх „канонізованих" українських письменників однаково пишуть, що вони любили Росію, возвеличували Переяславську угоду, не любили Західньої Европи і відчували благотворний вплив російської літератури. За радянською схемою, Леся Українка була слухняною послідовницею російської літератури. Доповідач навів кілька цитат, прикладів характеристики письменниці, що її дали совєтські літературознавці. Так, А. Дейч зазначив, що казка Лесі Українки „Метелик" написана під впливом твору Горького „Песнь о соколе", забувши, що цей твір був написаний на шість років пізніше. Ця розбіжність була зауважена в українській вільній пресі і в новішому виданні А. Дейч уже пише про „безсумнівне спорідлення" між „Метеликом" і згаданим твором Горького.

За цією загальною схемою написано і монографію про Лесю Українку Бабишкіна і Курашової, видання 1955 року в Києві, 469 сторінок. У цій монографії використано багато архівних матеріялів, хоч, наприклад, не використано листування Лесі Українки і М. Драгоманова, бо воно не вкладається в схему. Монографія складається з п'яти частин, з яких дві частини написала Курашова, а три — Бабишкін. Стиль обох авторів цілком подібний, в обох повно цитат із Сталіна і Леніна.

Доповідач зауважив, що він не має змоги подати детального огляду монографії, а тому зупиниться лише на деяких проблемах. Наприклад, Курашова, яка писала розділ про дитинство Лесі Українки, неправдиво висвітлила взаємини поетки з матір'ю, зробивши з останньої ідеологічного ворога Лесі і замовчавши ролю Олени Пчілки у національному вихованні дочки. У висвітленні взаємин Лесі Українки і М. Драгоманова, Курашова не згадала про вплив останнього на розвиток европеїзму Лесі Українки, натомість зробила намагання знайти розходження між обома кореспондентами. Говорячи про літературні впливи на Лесю Українку, Курашова назвала Т. Шевченка, В. Бєлінського, Н. Чернишевського, Н. Некрасова, промовчавши, що Леся Українка захоплювалася західньо - европейськими письменниками, і не згадавши про вплив українських письменників: П. Куліша і М. Старицького.

Курашова намагається довести, що Л. Українка була марксисткою. Багато пише про вплив М. Горького, але фактів не подає, бо їх нема. Пише, що начебто Леся Українка дуже цінила П. Чернишевського. Доповідач подав цитату, яка показала, що справді Леся Українка гостро і дотепно критикувала Чернишевського.

Бабишкін твердить, що Леся Українка була прихильницею Переяславської угоди, хоч свого часу совєтський літературознавець А. Дейч писав, що Леся Українка до кінця своїх днів не звільнилася від ворожих впливів. Твір „У пущі" Бабишкін використав для антиамериканської пропаґанди, написавши, що цей твір дозволяє зрозуміти коріння американського реакціонерства. Про „Оргію" Бабишкін написав, що вона спрямована проти ренеґатської діяльности Винниченка, і зауважив, що цей твір засуджує імперіялістичні держави: Англію, ЗДА і Туреччину.

Давши в кінці коротку загальну характеристику монографії, доповідач сказав, що книжка складається з шаблонових тверджень, цитат із Леніна і Сталіна. Це є своєрідний документ епохи, бо написана до XX з'їзду партії, тобто до розвінчання Сталіна.

Л. Д.

Стемфордський Екзархат організує прощу до Люрду

Стемфорд, Коннектикат. — З канцелярії Стемфордського Екзархату повідомляють, що від 10-го липня до 18-го серпня 1958 року відбудеться проща до Люрду у Франції в зв'язку зі 100-річчям чудесної появи Пречистої Діви в тому місті. Прочани матимуть нагоду звидіти Лісбону, Неаполь, Рим, Фльоренцію, Венецію, Міляно, Ґеную, Ніццу, Люрд і Париж. Прочани від'їдуть кораблем „Вульканія" з Ню Йорку в дні 10-го липня, і прибудуть кораблем до Монтреалу в Канаді 18-го серпня, звідки поїдуть поїздом до Ню Йорку. 4 серпня будуть на „Українському Дні" в Люрді. З Лісбони в Португалії матимуть нагоду відвідати Фатіму. Кошти цілої прощі виносять $799, а ті, що поїдуть до Фатіми, ще мусітимуть доплатити $173. Хто бажав би дістати докладніші інформації про прощу, нехай звернеться до о. Ореста Засійбіди, ЧСВВ, провідника цієї прощі. Його адреса: Orest Zaseybida, OSBM, 22 East 7th Street. — New York 3, N. Y. Телефон: Oregon 4-1615.

З Театру

„Лицарі ночі" — історична драма в трьох діях Гр. Лужницького у виконанні Українського Театру у Филаделфії.

Історична п'єса деколи має дидактично - виховне значення. „Лицарі ночі" Гр. Лужницького мають зарисовану інтриґу, яка, на жаль, започаткована в першій дії, не знаходить розгорнення в дальших діях. Та головні вальори цієї драми в патріотизмі. Автор свідомо вибрав події з часів зруйнування Січі, щоб підкреслити патріотичну вимогу впертої боротьби за свободу. Можливо, що вся дія драми видумана, і не знайти для неї відклику в історичних подіях, але сама ідея постійної боротьби вповні оправдана. Вона тим більше промовляє, що автор перевів її за головною думкою, яка є стрижнем ідейної побудови твору, що лише пролита кров — смерть за високу ідею, може принести здійснення цієї великої ідеї.

Якщо йде про сценічну побудову п'єси, то Гр. Лужницький вправлений майстер. В його дорібку вже показна скількість п'єс, з яких деякі мали успіх на сцені. Як сказано, перша дія дуже жива і навіть має в заложенні інтриґу, що обертається навколо викраденого архіву московської армії та й вслід за тим запідозрення в існуванні шпигунської сітки. Наступні дії вже в побутовій зарисовці, друга може надто розтягнена, в якій репліки повторюються. Третя дія вповні патріотична. Режисер Волод. Шашаровський старався підкреслити саме ту романтично - патріотичну сторінку п'єси. Герої виведені в тому виховному зразковому тоні: патріоти, віддані національній справі до останнього подиху герої по стороні козаків і безсердечні виконавці загарбницької московської політики — герої москалі. На жаль, герої, на яких спочивати мала б інтриґа, не розвинені (Тамаров і Віра).

Заслугою режисера — це сама постава п'єси і притягнення на сцену молодих акторів-аматорів, які гарно вив'язалися зі своїх роль. В осередку все ж стояли наші артисти сцени, головно пані Ніна Горленко, заслужена діячка української сцени, яка виконувала ролю местниці за трагедію рідні і своєї країни. Московського генерала відтворював Володимир Шашаровський. І М. Солтис в ролі сотника Дяченка і В. Карп'як в ролі полковника Тамарова не мали змоги виявитися вповні. В інших ролях виступили: М. Озарків — в ролі ідейної української дівчини Марусі, Ю. Шашаровська — в ролі Віри, М. Кухарський, З. Коздарський, В. Ткач і Є. Куропась, — як козаки. Головно Кухарський і Коздарський мали багато з гри, виповняючи всю другу дію. Декорації були стилізовані за проєктом З. Фещака, костюми Ф. Бразника. На виставу прийшла в більшій скількості молодь, що доказує, що молодь сприймає патріотичну виставу і її потребує.

Т.

Степан Попель переміг у шахових змаганнях в Ню Йорку

Ню Йорк. — Відомий український шахіст Степан Попель, який тепер живе в Дітройті, Миш., грав в неділю 17-го листопада в залі Українського Демократичного Клюбу при вул Ст. Марк в Ню Йорку одночасно проти 33-ох шахістів. Змагання почалися в 3-ій годині по полудні і тривали безперервно до 9.45 ввечорі. Грі приглядалася маса „кібіців", яка тільки могла вміститися в просторій залі цього клюбу. Змагання ці зорганізував окремий комітет, який складався з таких осіб: Михайло Бродин, Волтер Сидорак, Деніел Кольба, Джордж Волинець, мол., Джан О. Фліс і Волтер Стек. Змагання закінчилися таким вислідом: шаховий мистець Степан Попель виграв гру з 24 противниками, програв — 6 гор і дві гри були вирішені внічию. Волтер Стек плянує влаштувати подібні змагання в залі Українського Народного Дому в Ню Йорку, де зможе зміститися більше людей, в січні 1958 року. — Степан Попель народився в селі Комарники, Західня Україна. Його батько о. Михайло Попель. Шахові успіхи здобуває від 1925 року у Львові, і від 1926 року був шаховим чемпіоном Західньої України аж до 1943 року. На еміґрації він був чотири рази чемпіоном Парижу, і два рази чемпіоном Англії. Він має гарні успіхи і в цій країні і тепер є чемпіоном стейту Мишиґен.

МЕКЕЛРОЙ ПРИЙНЯВ ВИКЛИК ХРУЩОВА НА ПОЄДИНОК МІЖ ЗБРОЄЮ ЗДА І СССР

Оґеста, Джорджія. — Американський секретар оборони Ніл Г. МекЕлрой повідомив, що приймає виклик Нікіти Хрущова на поєдинок між зброєю ЗДА і СССР. При цьому він зазначив, що викликаний на поєдинок повинен мати право вибрати собі зброю. І Мек Елрой вибрав новий американський літак КС-135, на якому генерал Куртіс Ле Мей перелетів 6,350 миль із ЗДА до Арґентини. МекЕлрой сказав: „Гадаю, що це є річ безсумнівна, хто виграє змагання, якщо СССР на нього погодиться".

● Президент Бразилії Хуселіно Кубічек літав в американському джетовому нищильнику понад Ріо де Жанейром із швидкістю більшою від звуку. Минулого тижня президент Арґентини Педро Арамбуру літав на тому самому літаку понад Буенос Айресом.

● 19-го листопада була в Ню Йорку така густа мряка, що на обох головних летовищах затримано літаки на 5 годин.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
бл. п.
д-ра ІВАНА ТУРЯНСЬКОГО
був. адвоката в Коломиї,
буде відправлена
в СУБОТУ, 30-го ЛИСТОПАДА 1957 р.
о год. 10:30 рано
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в українській католицькій церкві
при Morton Street, Newark, N. J.

Опісля, о год. 11:30
відбудеться
ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА
на гробі Покійного
на цвинтарі Evergreen, Newark, N. J.
Просимо Родину, Приятелів і Знайомих взяти участь.
Ольга ТУРЯНСЬКА — дружина і СИНИ

Спорт

ГРЕТЯ ВИГРАНА ТРИЗУБА В НЮ ЙОРКУ!

ІТАЛІЯ ПЕРЕМОЖЕНА 3:1 (2):0

Ню Йорк, 17 листопада — (УС) УСТ Тризуб Филаделфія — продовжує шлях перемог, в професійній лізі ЗДА, вигравши в 4-тій рунді першенств А. Ф. Ліґи, на грищі „Лафаєт Гай Скул" у Бруклині — гостру, але чесно відіграну зустріч — проти ФК Італія Юнайтед 3:1 (2:0). Українці Филаделфії змусили уже третю команду нюйоркських професіоналів до прогри, тотальним рахунком 10:2 воріт, маркуючи раніше високоякісні результати проти Гакоаг 4:1 (чаша Люїса) і Бруклеттен Галіція 3:0 (ліга АФЛ).

Італійці — традиційно ввели відкриту і гостру гру і, підсиливши нормальне темпо, вдержали технічну чи тактичну ударність українців. Завзятий противник, не дозволив Тризубові приземнити м'яча від більшої поразки. Тризуб — на протязі цілого матчу мав виразну ініціятиву атаки, але напад знаходився в слабій стріловій формі. В другій півгрі, поміч Італії з успіхом покривала вістря Тризубівських наступів і вдержала нерішену 1:1.

На старті — італійці запрезентувалися 6. 700 глядачам, як розгублена футбольна команда, якій грозила велика програ, але вдержання м'яча — „в горішній атмосфері...", розбивало пляни Тризуба.

Після першої чвертьгодини гри — Тризуб веде 2:0 зі стрілів Рача і Чайки. Щойно у 5-му квадрансі Тризуб комбінативним стрілом Чижовича II — підносить результот до 3:0. 9 мін. пізніше Перна, правий злучник противника, добуває блакитним Аццурі почесні ворота і усталює результат дня 3:1 — в користь Тризуба.

Найкращим змагуном на площі був Тризубівський півзахисник Варга I. Вирізнились у італійців помічники: Андраде II, Саллистіо, Мерчесе і лівий крайник Каммілієрі. На лиці формацій Тризуба, крім згаданого Варги I — вибивались Бугар, Чижович III і Гарсія, що вивів в нічию атлетичний двобій, спинюючи рискові пробої Каммілієрі. Гарасим — мав найслабший день сезону. Цим разом в команді Тризуба бракувало д-ра Павлічки і Марчука.

Змагання провадив зразково суддя п. Будано (ФА — Ню Йорк) — італієць.

Склад команд: Італія—Дорнс, Ді Леонардо, Будано II, Кампанія, Андраде II, Саллистіо, Марчесе, Перна, Пеллеґіно, Скарцелло, Маллія, Пароглія, Вента, Каммілієрі, Аруццо.

Тризуб — Кулішенко, Гарсія, Куденко, Чижович II, Рач, Варга I, Варга II, Чижович III, Чайка, Бугар, Чернявський, Гарасим, Леві.

В колі першенств АФЛіги — в VI. рунді нотуємо сенсаційну прогру Бруклеттен Галіція на стадіоні Меріленду проти Помпеї Балтимор 1:2 (!), несподівану виграну поляків, яка дає позицію віцелідерів Фалконс Елизабет проти Угрік Траперс Филаделфія 2:1. Гакоаг — вдержався на вершку табелі, добувши програмово дальші 2 точки на Зерега Овал, нокавтуючи Понта Делгада Фолл Ривер 3:1. Нюарк Портуґіс вибоpов 3-тю нерішену і поділ точок, проти Люзітіяно Людлов на стадіоні Руnперта — 2:2.

Ситуація в табелі АФЛіги така:

Гакоаг	гор 6	точок 10:2	воріт 19:6
Фалконс Елизабет	6	9:3	11:8
Бруклеттен Галіція	5	8:2	21:12
УСТ ТРИЗУБ	4	7:1	11.3
Балтимор Помпеї	5	5:5	5:9
Люзітіяно Людлов	5	3:7	9:14
Нюарк Портіґіс	6	3:9	4:16
Угрік Тракерс	4	2:6	10:10
Понта Делгада	5	2:8	5:13
Італія Юнайтед	4	1:7	2:10

Богдан Прудиус.

УСК — НЮ ЙОРК — СЕҐУРА СК 4:1 (3:1)

Ню Йорк, 17 листопада. — По доволі завзятій, але чистій грі проти минулорічного мистця Національної Ліґи, УСК Ню Йорк переміг і тим самим пройшов першу рунду змагань за чашу аматорів ЗДА. СК виступив до цих змагань з Р. Підгорецьким на обороні, і Панкевич на лінії помочі. На середині помочі грали на переміну І. Гаврилюк та Ю. Колодій. Голюка зайняв позицію середущого нападника. Так сконструйована дружина УСК-у виявила себе більше сконсолідованою. Було багато гарних заграгь, хоч скількість добутих воріт не переконувала аж надто добре про стрілові спроможності цілости. Все таки в основному враження було додатнє і тому можна сподіватися нових успіхів у мистецьких змаганнях.

Противник старався теж про здобуття воріт, часом навіть поважно загрожував Цьолкові, однак без успіху. Одинокі ворота добула Сеґура з карного копу. Ворота для УСК-у добули: Шпон, Василькевич, Арндт, Наливайко.

Інші висліди дружин УСК-у того дня: УСК резерва — Швабен СК рез. 3:0. — УСК юньйори „Б" — чехи юньйори „Б" 4:0. Айнтрахт СК учні — УСК учні 0:1. — Джерман-Гунґаріян СК новаки — УСК новаки 2:1.

Три змагуни УСК юньйори „А", а саме Гной, Катинський і Каздоба брали участь в репрезентації юньйорів Ліґи проти такої репрезентації юньйорів Оберліґи. Виграла репрезентація Ліґи, при чому Каздоба добув перші ворота для Ліґи. Камінський і Каздоба будуть мабуть в складі репрезентації юньйорів Ню Йорку проти такої репрезентації Филаделфії у Дни Подяки. (ix)

НОВА ПЕРЕМОГА СІЧІ ЕЛИЗАБЕТ

Нюарк, 17 листопада. — Змагання Січі, Елизабет зі Скатс, які відбулися на грищі Варіненко Парк, закінчилися перемогою Січі у відношенні 3:1. В першій половині гра була вирівняна з вислідом 1:1. В другій половині змагуни Січі таки показались кращими і давали із себе максимум, але все ж бракувало їм стрільців. — Стрільцем дня був Ф. Колькадо, який здобув трос воріт для Січі.

Склад Січі: К. Гевко, Ф. Муніз, Т. Понось, І. Маланчук, Ф. Колкадо, І. Боянівський, П. Світенко, М. Юрчак, А. Авґуст, С. Бобела, М. Олійник, Е. Столяренко.

● **„Ви наші щирі приятелі, приятелі миру і свободи"** — прославляв большевиків єгипетський шеф штабу, генерал Абдель Гакім Амер, у своїй радіопромові, що її виголосив у Москві під час своєї візити. Большевики надавали цю промову в арабській мові до всіх країн Сходу.

„НЕМАЄ НІЧОГО НОВОГО ПІД СОНЦЕМ" — СКАЗАВ ЕКЛЕЗІЯСТ

Ню Йорк. — Рабін-талмудист Хаїм Ціммерман звертає увагу на те, що вже старовинні халдейці будували вежу, „з якої можна було б дістатися до неба". Празький рабін Ейлешуц з 18-го віку вияснював, що халдейці хотіли з тієї вежі кинути кулю, яка вічно літала б довкола Землі. Це — каже Хаїм Ціммерман — доказує правдивість слів Еклезіяста про те, „що немає нічого нового під сонцем".

НЕ ТІЛЬКИ ЦИГАРКИ, АЛЕ ЗАНЕЧИЩЕНЕ ПОВІТРЯ СПРИЧИНЯЄ ПІСТРЯКА ЛЕГЕНІВ

Ню Йорк. — Комісар у справах контролі чистоти повітря в Ню Йорку, д-р Ліонард Ґрінбурґ, заявив, що не тільки куреня цигарок, але й занечищене в містах повітря спричиняє пістряк легенів. Мешканці міст у 9 разів більше хворіють на пістряка легенів, як мешканці сільських районів, як це виявила статистика в Англії. Міські управи повинні дбати про чистоту повітря в своїх містах.

В міжнародній крамниці

Амеиканською спеціяльністю є м. і. крамниці з годинниками й біжутерією, де проте є й машини до писання, хухонний посуд, телевізори, кришталі й медалики. В різнонаціональних дільницях великих міст ЗДА, як ось Нюйоркський „давитавн", є такі крамниці з різнонаціональною обслугою і клієнтелею, і тому оголошуються в українській пресі. В такому самому порядку поміщуємо і цю інформацію про одну з таких інтернаціональних фірм.

Йдучи 14-ою вулицею в Ню Йорку від 3-ї до 2-ї Евеню зупиняюсь біля якоїсь крамниці. Звертаю увагу на інкрустований тризуб, що висить за вікном. Окрема таблиця пояснює, що в крамниці, поруч із іншими мовами „говориться по українськи". Задираю голову на вивіску: КАРС. — Ага, фірма, що щотижня оголошується в „Свободі". Заходжу до середини, витаюся з власником п. Брандтом і починаємо розмову:

— Що це Ви — кажу — ліквідуєте фірму, що у Вас такий розґардіяш, чи переноситесь на іншу дільницю?

— Ні, — всміхається власник — моя фірма існує 10 років, а на цьому місці 7-й рік. Але в Америці це так — або поширюється бизнес, або ліквідується, бо мала фірма не може встоятись, не розвиваючись. Отож ми розвиваємо нашу крамницю, поширили її і тепер ґрунтовно відновляємо.

В дальшому п. Брандт інформує:

— Наша крамниця має три роди товарів: імпортовані з-закордону, головно зі Швайцарії, Німеччини і Англії, куповані в американських гуртівнях чи у фабриках і продуковані нами самими. Маємо товари, які імпортуємо, та багато речей, зокрема із золотничої ділянки, що продукуємо самі на місці, як хрестики, медалики, тризуби та інші речі на спеціяльні замовлення. Ось погляньте на наш вибір радієвих апаратів. Є в нас Телефункен, Бляупункт, Тонфунк, Ґрундіґ, Норманді, Амбасадор, — є з патефоном і без, є великі, менші і зовсім малі моделі, є в різних комбінаціях, різних цінах. В годинникарській ділянці знайдете годинники Шафгаузен, Патек Філіп, Вачерон Константін, Пол Буре, Омеґа, Роллекс, Льонджін, Цима, Докса, Тіссо та багато-багато менше і більше відомих фірм. В ювелірному відділі виробляємо різні золоті та срібні речі на місці.

— Які товари найбільше йдуть у Вас?

— Трудно сказати, бо при великому русі маємо різних покупців. Є збут на радіо — і телевізійні апарати, люди захоплюються тепер апаратами Гай Файделіти, є й аматори „тайпрекордерів", що записують мельодію чи розмову на стрічку, продається багато біжутерії, а щораз більше зголошуються люди з предметами до золочення, сріблення, ґравірування і чищення на наших власних машинах. Особливо розвинений наш годинникарський відділ. Маємо представництво різних швайцарських годинників, а в тому фірми „Омеґа", яких не легко дістати.

Власні вироби маємо змогу продавати по багато дешевій ціні, бо при власній продукції кількасот медаликів, кошт одного медалика далеко дешевший.

— Що це за апарати, порозкидані на столі? — питаю.

— Багато наших людей мають коротхвилеві радіо-апарати, які привезли з собою, або вже купили тут в Америці. З часом, зокрема при необережному поведенні, вони псуються, а фахівців в цій ділянці не багато.

Ми маємо всі частини і лямпи до европейських радіо-апаратів, направляємо їх та відновляємо.

— Скільки людей працює тепер у Вас?

— Разом зі мною і моєю дружиною — шестеро осіб. Між ними є й годинникар з фаховою годинникарською освітою та довголітньою практикою в Швайцарії.

— А як Ви калькулюєте Ваші ціни?

— Я маю ту вигіднішу і кращу позицію, що моя храмниця давня з зв'язками серед продуцентів та імпортерів, і що маю капітал, чого не скриваю. Тому можу дозволити собі на спроваджування та закупно товарів гуртом, що коштує дешевше і вможливлює дешевий продаж. Я маю тепер на кругло 100,000 товару. То, очевидно, можу продавати його з мінімальним зиском.

— А яка Ваша клієнтеля?

— Якщо маєте на увазі національності, то можете побачити в мене всі, які живуть в Ню Йорку, всі раси і прерізні суспільні верстви. За десять років ведення торгівлі в Америці я мав теж добрих кілька тисяч українців своїми клієнтами. Вони й надалі мої постійні клієнти і тому так багато оголошуюсь в „Свободі". У мому персоналі є дуже добрий працівник — українець. Однак клієнт не купує товару для гарних очей власника, чи тому, що йому подобається склеп, тільки тому, що йому подобається товар, що має великий вибір і що переконаний, що ціна низька — закінчує свої виводи п. Брандт.

М. Н.

Короткі Вістки

● **Скотт Раш**, колишній американський вояк в Кореї, який волів залишитися в комуністичному Китаї, спершу студіював в пейпінґському університеті, але потім збридив собі науку, перевантажену комуністичною пропаґандою, і став працювати у текстильній фабриці в Вугані, в центральному Китаї. Він має тепер 26 років, і стільки ж років має його молода дружина Кінґ Гунґ, якій в місіонарській школі дали ім'я Гелен. Вони познайомились під час „буржуазних" танків на одній забаві у Вугані. Скотт і Кінґ Гунґ працюють в бюрі тієї самої фабрики і живуть „люксусово": їх помешкання складається з одної кімнати і кухні. Вони мають малий радіоапарат, а вже правдивим люксусом для них є передплачування з Пейпінґу комуно - китайського часопису англійською мовою.

● **Князь Рене де Шабрен**, зять колишнього кількакратного французького прим'єра П'єра Лаваля, що його після звільнення Франції від німців судили й розстріляли за співпрацю з окупантами, — зібрав і впорядкував документи про Лаваля, як прем'єра уряду під час німецької окупації. Ці документи, урядові акти, листи і записи розмов з Лявалем вийдуть в найближчому часі друком у Франції і в Америці. Рене де Шабрен хоче цими документами доказати, що П'єра Лаваля розстріляно несправедливо.

Посмертні Згадки

АННА БОКЛАЧ, довголітня членкиня Т-ва ім. І. Франка, 410 Відд. УНСоюзу в Пеквіл, Па., померла 8-го листопада 1957 р., на удар серця. Походила зі с. Розділя, пов. Горлиці, Зах. Україна. Полишила у великому смутку 3-ох синів і 5 доньок. Похорон відбувся 12-го листопада, при участі Знайомих, Краянів і Приятелів. Тлінні Останки спочивають на греко-католицькім цвинтарі св. Кир. і Мет. Парохії. — В. Й П!

Гр. Сайкевич, секр.

МИХАЙЛО КОГУТ, довголітній член Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 138 УНСоюзу в Glastonbury, Conn., помер 11 листопада 1957 р., проживши 68 років. Вступив до Б-ва і УНСоюзу 1925 р. Полишив у глибокому смутку дружину Марію і доньку Гелену, членкиню УНС. Походив зі села Глядкі, пов. Тернопіль, Зах. Україна. У похороні взяли участь Родина, члени Б-ва, багато Приятелів і Знайомих. Тіло Покійного поховано на українському цвинтарі. — В. Й. П!

С. Кунікевич, секр.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

ТАРЗАН, ч. 3971. Поспішний відступ.

Генрі, спотикаючись, знову й знову стріляв, коли його розхитані нерви чули шуми в лісі.

І тоді його замок лише даремно клацав... Тарзанова стратегія випорожнити його рушницю добре діяла!

Але коли мавполюдина вже зовсім зблизилася, вона побачила, як охоплений панікою француз кинувся до одної з хатин свого табору!